НОВІ ЧОТИРИ ПРОЛЄТАРСЬКІ МОГИЛИ

(Кореспонденція до "У.Р.В." з Галичини.)

Останні слова вирку, різка офіцерська команда і — трохіт стрілів кладе кінець життю молодого комунара, 20-літнього т. Ботвіна.

6. серпня ц. р. на основі вироку свого клясового суду польська буржуазія у львівських "Бриґідках" вирвала з рядів пролетаріяту ще одного з його найкращих борців за комунізм.

Двома тижнями пізніше польська буржуазія зганьбила себе ще новим підлим вчинком.

19. серпня варшавський польовий суд видає вирок смерти ще на трьох польських робітників-комуністів.

І на другий день 20. серпня на варшавській цитаделі збожеволіла шляхта розстріляла трьох передових борців за комунізм, т.т. Гібнера, Кневского та Рутковского.

Хто такі ці герої? Чому такий терор примінили до них польські пани? Чому так криваво й жорстоко розправилася з ними польська буржуазія?

Всі вони були комуністи, всі вони належали до тої частини пролетаріяту буржуазної Польщі, який рішучо повстав проти пануючого безправ'я й несправедливости і який під червоним прапором Комуністичної Партії мимо найдикішого переслідування вперто веде завзяту, славну боротьбу за новий кращий лад, за комунізм.

Тов. Ботвін — це молодий робітник, шевський челядник у Львові, протягом свого короткого життя він не знав, що значить радість та щастя. Горе й злидні — ось, що він знав від дитинства. З 14-ти років він вже працює й заробляє на себе та на родину. В рабстві він виріс, але вже від 16 років він починає боротися за визволення, він розуміє, що причина його рабського положення, як і всіх инших робітників, лежить в капіталістичному ладі. І від 16. років він вже працює в профспілці, на 18-му-ж році свого життя він студіює львівську організацію Комуністичної Спілки Молоді Західної України. Від 1924 року він є відданим робітничій справі членом компартії Західної України і активно бореться за повалення буржуазного ладу.

А коли буржуазія, бачучи, як швидко збільшуються ряди компартії, почала роз'їдати її при помочі провокаторів; коли Комуністична Партія була змушена вхопитися за останній єдиний засіб проти цього страшного підступу капіталістів і викинула гасло: "Смерть провокаторам!" — молодий комунар Ботвін підхопив його. І, використавши приїзд до Львова на процес б. конфідента Микитина одного з найбільших провокаторів Польщі, Цехновского, завдяки якому були викриті т.т. Баґіньскі, Вечоркевіч і багато инших найкращих синів пролетаріяту, Ботвін вбиває його.

Три товариші, розстріляні в Варшаві рівно-ж в перших рядах боролися проти сучасного буржуазного ладу в Польщі.

Тов. Гібнер — це старий член лівого (революційного) крила Польської Партії Соціялістичної. Довші роки за царату провів у вязниці. З утворенням польської буржуазно-шляхетської держави він в рядах революційного аванґарду пролетаріяту, з'організованого в К.П.П., веде дальшу боротьбу проти соціяльної нерівности.

Тов. Кіевскі — це молодий робітник-метальовець. Стояв на чолі варшавської організації Комуністичного Союзу Молоді.

Тов. Рутковскі — це знова представник тої частини польського робітництва, яке в хвилину повстання буржуазної Польщі гадало, що вона задовольнить інтереси працюючих. В 1920 році він навіть був в рядах польської армії. Але вже хутко переконується в реакційности сучасної Польщі. В 1922 році він вже є членом К.С.М. В 1923 році за антимілітарну пропаґанду попадає на два роки до вязниці, звідки недавно вийшовши, знова стає до активної праці в рядах революційного робітництва.

Ці три товариші рівнож мали усунути одного провокатора. Але на вулиці були затримані. Пробували рятуватися втечею, однак після двохгодинної оборони, в часі якої були тяжко поранені, один поліцай та студент були забиті, їх було захоплено.

І за це польська буржуазія їх віддала під військовий польовий суд, який виніс їм вирок смерти.

Під охороною штиків та провокаторів, під захистом кількадесятьтисячної зграї поліцаїв та наїжених баґнетів своєї армії — ще сильною уважає себе польська шляхта та буржуазія.

В ту хвилину, коли вона, будучи змушеною, віддає вбивця т.т. Баґіньского та Вечоркевіча — Мурашка — під звичайний суд, ставлячи його під загрозу найбільше 8-ми років, по відношенню до гаряче відданих пролетаріяту борців, що вхоплюються цієї єдиної зброї самозахисту перед провокацією, вона примінює польові суди.

Але перераховується польська буржуазія.

Вона не добачує, як росте обурення проти її терору в рядах пролетаріяту. Вона не бачить, як збільшується число Енґелів, Ботвінів, Гібнерів та Кневскіх. Не бачить, як густішають ряди революційного пролетаріяту у відповідь на чорну реакцію.

Бо той терор, який є примінюваний в Польщі по відношенні до Комуністичної Партії, якнайкраще говорить пролетаріятові, хто є найбільшим ворогом буржуазії, хто являється найнебезпечнішим її противником, а, значить, заступником інтересів працюючих.

Невідомий.

ЗАМІТКИ НА ТЕМИ ДНЯ.

Передвчасна втіха реакції.

В Скарборо, Англія, зібрався всебритійський трейд-юнійний конґрес, який репрезентує около сім міліонів робітників, що працюють в ріжних галузях індустрії. Колись, ще за "добрих часів", буржуазна преса й уваги не звертала на робітничі конґреси, хоч вони в той час також репрезентували робітників ріжних галузей індустрії.

Але світ поступає вперед, приходять нові часи, змінюються люде, змінюються робітничі конґреси, змінюється й відношення до них буржуазної преси.

Вона тепер цілі шпальти присвячує для "робітничої справи".

Часом відбуває свої наради, якийсь маленький конґрес, що зве себе робітничим, а ґазети переповнені про його наради й ухвали.

Та що найголовніше для буржуазної преси, то це те, скільки на кожнім такім конґресі є присутних комуністів, який їхній вплив, та що вони там говорять. Коли радикальні робітники зроблять на конґресі якийсь внесок, а той внесок не перейшов, то зараз в буржуазній пресі побачите великі червоні наголовки: **"червоні потерпіли невдачу".**

Але ми не про це хочемо сказати, а про самий конґрес британських робітників. Це величавий конґрес й тому буржуазна преса присвячує для него більше місця ніж иншим.

Ось пару днів тому назад, буржуазна преса донесла, що ліве крило робітників під проводом Кука зістало (на конґресі) "побите". З цего самого можна вже довідатися, чому буржуазна преса так дуже цікавиться робітничими справами.

Тішиться тим, що радикальні елементи зістали "побиті". Та це передвчасна втіха. Радикальні елементи не побиті на конґресі британських трейд-юній, бо вони ще не мали контролі над всіма трейд-юніями. Але коли приглянутися голосованню, то бачимо, що ліві дуже а дуже багато здобули.

МекДоналд, Клайнс, Томас, Гендерсон і инші "старі ветерани" — тратять ґрунт. Недалеко той час, коли британський робітничий рух таки опиниться під проводом Кука, бо до цего пруть самі економічні обставини.

Старі "ветерани" мусять уступити молодим провідникам. Тому й втіха реакції передвчасна.

***

Що демократія, то демократія.

Капіталістична преса нераз пускає бомки про те, що ніби "офіціяльне суспільство" не має нічого проти комуністів, якщо вони будуть проповідувати свої ідеї конституційним шляхом, в мирний спосіб.

— В нас демократія й кожний має право висказувати свої думки в пресі чи на папері, — пише нераз буржуазна преса.

Але воно так не є. Всім вільно проповідувати свої ідеї: католикам, православним, пресбитеріянам, біблійникам, консерватам, фашістам, всім, всім без кінця, тільки цего самого не можна робити комуністам, бо зараз на суд і судять за "зраду держави".

А релігійники отверто заявляють, що вони служать не державі, а богові і їх за це не карають. Вони отверто ідуть з бібліями і иншими "святими" письмами в армію та намовляють вояків служити богові і за це не ставлять їх перед суд за зраду держави.

Комуністи не мають тих самих прав. На днях було в ґазетах, що міністерство внутрішніх справ Анґлії дало розпорядження "Скатланд ярді" арештувати деяких комуністів за те, що розповсюднюють літературу серед армії і фльоти.

Та-ж література, це є мирне проповідування ідеї. Це боротьба конституційним шляхом! Чому вільно це робити релігійникам, а не вільно комуністам?

***

"Б. енд О. плен" робить "поступ".

Недавно тому донесли ґазети, що по всіх сіенарських шапах будуть заводити плян кооперації, або т. зв. "Балтімор і Огайо Плен", в скороченню — "Б. енд О."

Це значить, що властителі шапів і робітники мають спільно помагати одні другим, спільно нараджуватися, як-би можна скорше продукувати і таншим коштом, а коли покажеться, що така спільна праця принесе користь, то... то... (чогось соромно сказати) то... поділяться зиском...

А що таку згоду між робітниками й властителями завели перший раз в шапах стейтів Балтімор і Огайо, то тому й тут на канадійській землі називають цю "угоду" Балтімор і Огайо.

Інтернаціональні юнії назначили своїм експертом капітана Баєра, за що оплачують його з членських вкладок свого членства, а він ходить по шапах з компанійними експертами та показує їм, як-би то можна лекше експльоатувати робітників.

"Б. енд О. плен" вже заведено майже по всіх шапах на сіенарській залізниці.

Ґазети доносять, що робітники приняли цей плян з великим "одушевленням".

Значить, що робота поступає вперед. "Б. енд О. плен" робить поступ.

Наслідок цеї "спільної праці" вже є і буде такий: Сер Генрі Торнтон, президент сіенарської залізниці дістав 15 тисяч дол. підвишки. Минулого року він мав лише 50 тисяч доларів, а цего року має 65 тисяч доларів. А робітники, по "спільній" й тяжкій праці, можуть надіятися скорого "відпочинку", як не всі, то велика частина.

Це називається "співробітництвом" робітників з властителями.

Драпака.

ВИЩИЙ ОСВІТНІЙ КУРС.

Свідомі робітники і фармері, що є свідомі не на словах, але на ділі, мають одну гарну прикмету, а це **завзятість**. Коли в чоловіка є завзятість, а до того він ще й дійсно свідомий і знає чого хоче та знає в який бік свою завзятість скерувати, він осягне те, до чого стремить.

В організації один-два завзятих товариші чи товаришки заражують своєю завзятістю до праці инших. Кілька завзятих віділів в організації піддають охоти всім иншим відділам до праці. Одні переймаються завзятістю других. Геройство і самопожертва в боротьбі одиниць служать прикладом для соток тисяч, для міліонів працюючих. Самопожертва, відданість організаційному визвольному рухові працюючих є найкращим аґітатором і організатором.

Звідки робітництво набуває цеї завзятости? Воно набуває її не тільки від одиниць. Тай одиниці також звідкись її повинні набути. Робітництво набуває її в самій таки організації, в робітничій школі. Воно набуває її одночасно з свідомістю. Чим свідоміший робітник чи фармер, тим більше він має людської гідности. Він тоді не хоче бути підлизником пана, він сміло дивиться небезпеці в очі, не зігнеться він по рабськи у три погибелі перед паном, щоб не втратити роботу, або перед представником капіталістичної влади, коли його арештують за робітничу справу — він завжди, всюди і перед всіми держить гордо своє чоло.

Ось хоч-би в організації, в ТУРФДім. — Ухвалив VI. з'їзд, щоб устроїти Вищий Освітній Курс. На весні був короткий речинець для підготовки. Але тут крім короткого речинця було оте прокляте "але". "Але" відділи не відгукнулися, бо не брали цеї справи серіозно. Мовляв, хто знає, чи буде воно що з того, а як буде, то тоді й ми дамо. А тут знову таки прийшло "але" і найшлися такі відділи, що дали, дають і дадуть і кажуть, що В.О.К. буде. Бо В.О.К. потрібний нашій організації не тому, щоб показатися, але тому, що її потрібні свої освічені люде, які повели-б організаційно-освітню працю.

Ц.В.К. ТУРФДім також не перестає цеї справи довбати, бо раз ми ухвалили і знаємо, що В.О.К. нам потрібний і що наша організація істнує для того, щоб ширити освіту між працюючими — то тут вже досить балачок! Треба менше балачки, а більше діла. Це відділи зачули з обіжників і з голосу Ц.В.К. в пресі і почали відзиватися. Надсилають по трошки свої датки, а в листах обіцяють, що далі будуть працювати. Відзиваються навіть новозорґанізовані відділи, які самі на початку стоять слабо матеріяльно.

Ось фармерський відділ в Верігін, Саск., пише до Ц.В.К.:

"Дорогі Товариші!

Фармері тепер досить бідні, ще й обтяжені роботою на жнивах. А коли покінчимо жнива, в кожного буде цент і більше вільного часу на сходини і обговорювання ріжних справ, тоді ми инакше заговоримо. Наш будинок вже на укінченню, лишилося ще викінчити вікна, двері і суфіт. Збіраємося невдовзі відограти представлення "За правду і волю народа" і зібрані гроші дати на Вищий Освітній Курс".

Таке пишуть фармері недавно зорґанізованого відділу, які до того ще й побудували цего року будинок. Це свідчить, що В.О.К. забезпечений Забезпечений тому, що у нас, хоч нема фондів, є завзяття. Злучім-же, товариші й товаришки це наше завзяття разом солідарно, а тоді у нас буде все те, що ми ухвалимо.

Нище поквітовуємо наспівші жертви від того часу, що було поквітовано в "Укр. Роб. Вістях" з 12. вересня.

Ц.В.К. ТУРФДім.

ДО ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ТУРФДІМ.

Тіммінс, Онт.

Дорогі Товариші!

Відділ Жіночої Секції ТУРФДім в Тіммінс, розуміючи вагу В.О.К. засилає Вам на цю ціль $73.00.

Віримо, що і инші відділи Жіночої Секції прийдуть з своєю допомогою, щоб довести В.О.К. до успішного кінця.

З товариським привітом,
М. Яхніцька, секр.-скарбник

Келгари, Алта.

Дорогі Товариші!

Даруйте, що скорше не надіслали нашої першої розкладки на В.О.К., однак цему причиною було тяжке економічне положення робітництва в нашій місцевости і годі було гроша придбати. Зараз положення трохи змінюється на краще і ось в цьому листі вже засилаємо грошевий переказ на суму $32.25, які просимо поквітувати на В.О.К.

Будемо старатися придбати ще більше фонду на В.О.К., бо віримо, що справа довершується не словами, а ділами.

З товариським привітом,
Д. Попов, секр.-скарбник.

Вінніпеґ, Ман.

Дорогі Товариші!

Вінніпеґський відділ Жіночої Секції вже дав передше на В.О.К. $30.00, однак ми на тім не спинили нашу роботу, бо зараз даємо ще $5.00 на ту саму ціль, а в коротці сподіємося передати таки поважну суму, бо знаємо, що кожне діло, щоб довести до успішного кінця, на це треба фондів. А фонди будуть, як лише буде в нас заохота їх придбати і як будемо гаразд знати на яку ціль ми їх маємо дати.

З товариським привітом,
Відділ Жіночої Секції
в Вінніпеґ, Ман.

Нордеґ, Алта.

Дорогі Товариші!

В нашому попередньому листі до Вас ми заявили, що будемо старатися дещо фонду придбати на В.О.К. і ось вже нам це по части вдалося.

Засилаємо тимчасом $9.50 а пізніше знову пішлемо, як лише дещо зберемо.

Ми знаємо для кого відкривається В.О.К. і знаємо хто йому має помогти. Тому всі товариші і товаришки на поміч В.О.К., бо ніхто инший цій справі не поможе, як не ми самі!

Відділ Р.З.Т.
в Нордеґ, Алта.

ДО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ.

Бінфейт, Саск.

Дорогі Товаришки

Засилаємо на Вашу адресу почтовий переказ на суму $18.00, які просимо передати як жертву від бінфейтського відділу Жіночої Секції на В.О.К.

Нашим пролетарським обовязком є помогти ввести В.О.К. в життя і тому наші товаришки прирекли в цім напрямку дальше працювати.

З товариським привітом,
Відділ Жіночої Секції
в Бінфейт, Саск.

Торонто, Онт.

Дорогі Товаришки!

Просимо Вас передати цю маленьку лепту, яку засилаємо в цьому листі в сумі $4.00 на В.О.К., бо більше не було ще спромоги нам придбати. Все-ж не тратимо надії, що в короткому часі зможемо дещо більше прислати на так важну ціль.

З товариським привітом,
Відділ Жіночої Секції
в Торонто, Онт.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ.

Поліція заарештувала кількох грузинських комуністів, що брали участь у мітінґові, який скликали грузинські комуністи в Парижі.

Підприємці текстильних фабрик в Чехословаччині припинили льокавт 50,000 робітників. Страйк закінчився. Почалися переговори про нову колективну угоду.

Л. СОНІН. 4)

СОН ДІЙСНОСТИ

(З життя галицького покутського села.)

(Продовження.)

Синьожовтіли прапори, будували нову вітчину "Західньо-Українську Народню Республіку". Будував, як хто міг, крісом, пером, язиком і довгими руками... Одних — мороз і кулі косили косою смерти на новім фронті під Львовом. Инші в запічку, в столиці Станиславові і других безпечних та тепло-затишних містечках фортуну збивали. Гостро політикували з французькими місіями. Писали ноти до всемогучої антанти. А всі підпанки пошивалися тепер в панів.

На весну згадали щось про землю.

Поділять, чи ні?...

Довірчиво жибурнув жайворонок, а з товмацького повіту слухи доходили, що радикал др. Макух, як став міністром, то скуповує фільварочки...

І далі доносили, люде врадили, що як він з Станиславова не дозволяє, то вони самі... І зробили тайне віче в Товмачи. Посходилося кілька соток. Рішили, — "як бємося з паном під Львовом, то нащо йому землю лишати? Чи нашим радикалам-адвокатам?... Агей, ділім самі!"

І ще сказали — "в Станиславові пишуть, пишуть і списують багато ґазет, але не про нас і не про наше. Так ми самі будемо писати"...

Видрукували тайком в Товмачи ґазету, написали: "ділимо" і зачали ділити.

А з Станиславова на алярм з'їхав карний український курінь, пригнався-причвалав, щоби неслухняних бунтівників покарати. Вмашерували в місто, на села. На українських військових шапках-мазепинках виблискували хирляві жовті левчики.

Таке вісти доносили.

***

В селі Т. були сумирніщі. Хіба де за горстку ріща з панської хащі відчислив український пан стаційний командант "двайцять і пять на голо" якійсь там сільській нуждарці.

Але дещо повторювалося, бо вже українські полеві жандарми зганяли дизертирів з їхніх криївок. А нарід обрушувався — "нащо нам війни?"

— Чи не доста? — вигукував Онуфрій? — Землю не ділять, все чекай, ая...

Лиш піп говорив та ґазета "Республика"[1]) писала — "збудуймо наперед, а потім будемо лад заводити, порядкувати землю".

Адвокат Снігур став повітовим старостою. Їздив по вічах, втихомирював напасних словами; де це не помагало, уживали по його наказу прибічні українські жандарми українського бука а потім й українських куль... Втихомирював пан др. Снігур:

— Заждіть, по війні все буде. А тепер "добути або дома не бути!" Гоніть тільки тих дизертирів на фронт!

А сам якось дома здобував. За нафту і цукор давали готівкою і за доларову готівку здобувалося каменички. Снігур пестився в обіймах рідної вітчини і.. закликав: "до бою проти Ляхів!"

А село щось бурмотіло вже незрозуміле. Вже щось знали, бо ось недалеко, там за Збручем, щось нове творилося. І хоч сумирна біднота та довше не втерпіла. Вибрали земельний комітет, а Никифорчука за голову. Поробили деревляні мірила і сяжнями відмірювали панську землю.

Іван списував, записував і ділив панські лани. Тоді приїхала комісія з повіту і довго клопітливо пронюхував пан, повітовий земельний комісар, Недзюк, а врешті мрюкнув крізь ніс, та — "нехай там: не будуть облогом лежати поля. Хай веснують, а що буде, то ще панбіг знає"...

Але Іван инакше дума і вговорював недовірчивих та боязких брати землю за свою. Це не наєм а нам належить!

Колотилося.

Бреніло весною. Ясьмін задурював до безтями. Потім раптово вітрами зморозило. Це було в травні 1919 р. Поляки-ґалерчики прорвали фронт, як вода заломить греблю, залили весь край. На Покуття потихенько в постолах вмашерувала румунська дивізія ґенерала Цадика.

Надійшло літо. Не вдержались таки. Затягла Галицька Армія стотисячними голосами:

Ой та зажурились стрільці січовії
Як Збруч-річку проходили...

Пішов і Никифорчук за Збруч і вступив там наново до війська. Гараздилось йому. Перехорував пятнистий тиф. Лежав шість неділь в барлозі по ваґонах, в розбитій казармі, а як тільки виздоровів трохи, кинули його знову на фронт. В підзимку попав в полон до більшовиків і аж тоді почав розуміти...

***

На Покуттю господарили Румуни три місяці. З села Т. двічі стягали контрибуцію за ніщо, щоб здерти гроша.

Приїхав дідич, повідбирав поле, а за селянські засіви, на його, за України поділенім полі, — випросив в Румунів "повчити хлопство"...

Салдатеска вчила і принуку давала дротяними нагаями.

У вересні заплатила шляхта Румунам за услуги і вони відмашерували, потупуючи чобітьми по гостинцях.

З заходу надтягали сильні кольони ґалерчиків, а з ними оживали старі порядки. Помаленьку, але рівномірно степенувався, ріс правовий шляхетський півфеодальний лад.

III.

В пізну болотняну осінь вертав Іван по етапу, як репатріянт, до дому. З початком листопада дошлапав до родинної місцевости Т. Воєнні пережиття сивизною покрили йому волосся, надшарпали здоровля, проте зміцнили в ньому свідомість його "я", як людини, що має право на життя. Почував в собі непереможну силу до боротьби — пімститися на тих, що нанесли йому стільки лихоліття та побороти їх, теперішніх "властьімущих".

(Далі буде.)

[1]) Урядовий часопис Західної Укр. Народ. Республіки, що виходив тоді в Станиславові, тодішній столиці Петрушевича і цілого "уряду" З.У.Н.Р.

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ

найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно вийшла з друку? Якщо немаєте її ви самі, або ваш і знайомі, то постарайтеся купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратить вона вартости навіть тоді, як ви перечитаєте її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечитаєте до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому краю. Читаючи "Карпатську ніч" ви рівночасно багато вчитеся і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окладинка з артистичним малюнком в двох кольорах.

КУПІТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛІЄТЕ! РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ СКРІЗЬ ЦЮ КНИЖКУ.

Висилаються книжки за попереднім надісланням грошей.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з грішми посилати на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.